

14. Provoz ekologického podniku

Obsah:

Účetnictví a daně	2	Pracovní smlouvy	6
Právní formy podniku	4	Získávání finančních prostředků	8
Pojištění	5	Marketing	9

Rengoldshausen, © Annett Meltzer

Proč je toto téma v biodynamickém vzdělávání důležité?

Původní význam řeckého slova "hospodářství" znamená "blahobyť všech v domácnosti". V tomto smyslu se ekonomie používá k určení dobrých cen produktů pro biodynamické hospodářství, které umožňují dostatečný příjem a přiměřené reinvestice.

Kromě toho jsou v tomto textu popisována i další související témata jako daně, pojištění, právní formy institucí, získávání finančních prostředků a převodu hospodářství, která podporují úspěšné biodynamické podniky.

Obrázek 2: Lämmerhof, © Annett Meltzer

Účetnictví a daně

Klíčové pojmy v této kapitole:

- Obrat / příjmy
- Variabilní náklady / fixní náklady
- Zisk / ztráta
- Amortizace

Pojmy k tématu

Obrat	Vše, co společnost v daném období vydělá, obvykle prodej výrobků, dotace atd.
Variabilní náklady	Veškeré náklady, které se mění se změnou výrobních metod farmy: např. osivo, pohonné hmoty, sezónní práce.
Fixní náklady	Veškeré náklady, které se <u>ne</u> mění, pokud se změní výrobní postupy farmy: např. pronájem půdy, stálí zaměstnanci.
Hospodářský výsledek	Tržby minus variabilní a fixní náklady, což vede buď ke kladnému výsledku (zisk), nebo k zápornému výsledku (ztráta).

Účetnictví

Každý podnik registrovaný dle živnostenského zákona má povinnost vést účetnictví, a účtovat své náklady a výnosy. V účetnictví se tak musejí objevit všechny celkové výnosy zemědělského podniku a všechny fixní a variabilní náklady.

Náklady se dělí na *dlouhodobé* (stroje a budovy, fixní náklady) a *spotřební* (osiva, hnojiva atd., variabilní náklady).

Mzdové náklady na zaměstnance mohou být buď fixní na stálé zaměstnance nebo variabilní náklady na sezónní pracovníky.

Mezi výhody dobře vedeného účetnictví účetnictví patří kompletní přehled o všech údajích, což také usnadňuje investiční rozhodování.

Hlavní nevýhodou je časová náročnost účetnictví.

Odpisy a amortizace

Zemědělský podnik pro svůj provoz vyžaduje budovy, vybavení a další zařízení. Tato takzvaná dlouhodobá aktiva zemědělského podniku podléhají neustálým odpisům v důsledku stárnutí a opotřebení. Toto snižování hodnoty dlouhodobého majetku se v účetnictví nazývá odpis.

Odpisy se používají k rozložení nákladů na pořízení po dobu jeho životnosti. Pokud například zemědělský podnik postaví nový kravín, který může stát 500 000 Kč a jehož životnost je plánována na 30 let, bude se ročně odepisovat ve výši $500\,000\text{ Kč} : 30 = 16\,666,67\text{ Kč}$.

Po 31 letech je pak kravín účetně odepsán na 1 Kč, i když je stále používán.

Odpisy pomáhají manažerům a poradcům zjistit, jak si farma vede. Existují například podniky, které mají jen malé nebo žádné odpisy. To svědčí o tom, že nebyly v posledních letech provedeny žádné další investice, protože jinak by odpisy byly vysoké v důsledku investic.

Na druhé straně společnosti s vysokými hodnotami odpisů mají více nedávných investic. To jde často ruku v ruce s vysokou mírou cizího kapitálu (např. prostřednictvím bankovního úvěru), který je samozřejmě také třeba splatit. Ideálním řešením je, když má společnost solidní odpisy, které ukazují, že může pravidelně a rozumně provádět nové akvizice. A to ideálně z vlastního kapitálu, tj. bez nového dluhu. Pokud chcete tohoto ideálu dosáhnout, můžete jako základ pro jeho měření použít odpisy.

Velmi důležité je také daňové využití odpisů. Zemědělské podniky podléhají dani z příjmu (kapitola 2) a odpisy lze započítat do daňově uznatelných nákladů, což znamená, že odpisy snižují daňové zatížení podniku. ////

TIP PRO SAMOSTUDIUM:

Cvičení na vlastní farmě

→ Zeptejte se sami sebe, jak by vaše vysněná farma vypadala, a načrtněte všechny očekávané příjmy a všechny očekávané výdaje (mzdové náklady, fixní náklady, variabilní náklady). Na začátku nemusíte mít přesné údaje, ale zkuste si s čísly pohrát.

Stačí vám k tomu kus papíru, ale lepší by byl Excel. Na konci se podívejte, zda je zisk, nebo ztráta.

Pokud chcete, můžete to udělat sami, k dispozici je spousta bezplatného i placeného softwaru. Pro účetní operace potřebujete pouze Excel a pro hotovostní operace pokladní knihu.

Rozvaha se skládá z aktiv a pasiv:

- **Aktiva ukazují, z čeho se podnik skládá (dlouhodobý majetek, např. hospodářská zvířata, oběžný majetek, např. uskladněné zboží, finanční aktiva na účtu).**
- **Pasiva ukazují, kdo podnik vlastní ("vlastní kapitál" = to, co již bylo zapláceno, a "cizí kapitál" = to, co podnik dluží bance nebo jině).**

Soupis veškerého majetku a závazků podniku z hlediska množství a hodnoty k určitému okamžiku se nazývá **inventarizace**.

Majetek a závazky zjištěné inventarizací jsou shrnuty v **inventurním soupisu**.

Jednotlivé položky rozvahy se člení na účty (např. "Výnosy z mléka" nebo "Výdaje na vstupy pro zemědělský podnik na orné půdě"). Na základě toho pak lze vytvořit výkaz zisku a ztráty, kde se od příjmů odečtou náklady.

Příjmy: Příjmy + přírůstek zásob (hotových výrobků) + přírůstek zásob v terénu + čerpání ze soukromé domácnosti + časové rozlišení.

Výdaje: Výdaje + snížení zásob (méně obilí ve skladech než v minulém roce) + snížení polních zásob + odpisy + časové rozlišení.

Účetní výkaz se pak skládá z těchto částí:

1. Obecné informace a údaje
2. Roční výsledek z podnikatelského hlediska
3. Rozvaha
4. P&L
5. Poznámky: Přehled dlouhodobého majetku, ocenění hospodářských zvířat, ocenění zásob, položkový seznam závazků z titulu zemědělské půdy, naturální příjmy a služby.
6. Věcná zpráva
7. Provozní oblast
8. Pracovní síla
9. Inventurní seznam
10. Výpis z účtů (přehled účtů a jejich zůstatků)
11. Záznam o účtu (záznam všech jednotlivých zaúčtování účtu ve FÚ)

Daň z příjmů

Zemědělské podnikání podléhá dani z příjmů, a to buď jako daň z příjmů fyzických osob (pokud je zemědělec OSVČ) nebo jako daň z příjmů právnických osob (pokud jde o firmu či družstvo). U fyzických osob lze uplatnit výdajový paušál ve výši 80 % příjmů nebo vést daňovou evidenci či účetnictví.

DPH (Daň z přidané hodnoty)

Zemědělci, kteří překročí obrát 2 miliony Kč ročně, jsou povinni registrovat se jako plátcí DPH. Některé zemědělské produkty podléhají snížené sazbě DPH (např. základní potraviny), jiné standardní sazbě.

Daň z nemovitých věcí

Zemědělci platí daň z nemovitostí za ornou

půdu, chmelnice, vinice, ovocné sady, pastviny a lesní pozemky. Daň je obvykle nízká, avšak může se měnit dle katastrálního území a druhu pozemku.

Silniční daň se nyní týká pouze vozidel s hmotností nad 12 tun, což v zemědělství může zahrnovat některé těžké traktory nebo nákladní vozy používané k přepravě velkého množství surovin či zvířat. Pro běžné zemědělské stroje, jako jsou traktory a kombajny, se tato daň neplatí.

Spotřební daň

Týká se především zemědělců, kteří vyrábějí nebo používají pohonné hmoty. Například tzv. „zelená nafta“ umožňuje nárok na vrácení části spotřební daně.

Daň dědická a darovací (dnes součást daně z příjmů).

Přestože byly zrušeny jako samostatné daně, při bezúplatném převodu majetku mezi příbuznými v přímé linii se nyní zdaňuje v rámci daně z příjmů.

Daň z převodu nemovitostí (dnes součást daně z příjmů). Při prodeji zemědělské půdy nebo usedlosti podléhá příjem dani z příjmů, pokud není splněna podmínka osvobození (např. vlastnictví déle než 5 let).

Právní formy podniku

Fyzická osoba – OSVČ (podnikatel – zemědělec) Zemědělská činnost je v živnostenském zákoně definována jako „samostatně výdělečná činnost“ a není považována za živnost, tudíž nevyžaduje živnostenské oprávnění. Podnikání je regulováno zákonem o zemědělství (č. 252/1997 Sb.). Zemědělec se musí zaregistrovat u místně příslušného obecního úřadu s rozšířenou působností.

Může vést daňovou evidenci, účetnictví nebo využít paušální výdaje.

Společnost s ručením omezeným (s.r.o.) Oblíbená forma podnikání, která omezuje odpovědnost vlastníků na výši nesplaceného vkladu. Minimální základní kapitál je 1 Kč, ale obvykle bývá vyšší. Vyžaduje zápis do obchodního rejstříku. Podléhá dani z příjmů právnických osob.

Akciová společnost (a.s.) Vhodná pro větší zemědělské podniky. Minimální základní kapitál je 2 miliony Kč (nebo 80 000 EUR při veřejné nabídce akcií). Akcie mohou být veřejně obchodovatelné. Vyšší administrativní a finanční náročnost než s.r.o.

Zemědělské družstvo Tradiční forma kolektivního hospodaření. Řídí se zákonem o obchodních korporacích. Musí mít minimálně 3 členy. Členové mají hlasovací práva a podílejí se na zisku. Výrobní nebo spotřební družstvo

Podobné jako zemědělské družstvo, ale může mít širší zaměření (např. společný odbyt, zpracování produktů, zásobování členů).

Rodinná farma (zatím bez samostatné právní úpravy) Právně funguje jako OSVČ nebo obchodní společnost (nejčastěji s.r.o.). V ČR zatím neexistuje speciální právní status pro rodinné farmy, ale tento koncept je podporován dotačně i legislativně.

Nezisková organizace (ústav, spolek, nadace)

Pokud se zemědělská činnost provádí v neziskovém sektoru, např. pro vzdělávání nebo komunitní zemědělství. Případně může být založen sociální podnik v podobě s.r.o. nebo družstva s cílem zaměstnávat sociálně znevýhodněné osoby.

Pojištění

Každá farma by měla mít sjednané pojištění odpovědnosti za škodu. To kryje škody způsobené pojištěním, jeho zaměstnanci a všemi oprávněnými osobami při výkonu povolání na majetku, zdraví a životě třetích osob, včetně škod způsobených zaměstnanci, finančních ztrát třetích osob, nákladů řízení, škod na životním prostředí, ad. Toto pojištění se vztahuje na činnosti uvedené v živnostenském rejstříku nebo jiném platném oprávnění, které podnikatel předloží při sjednání pojištění.

Zemědělec je samozřejmě povinen platit zákonné pojištění pro případ pracovních úrazů a nemocí z povolání za každého zaměstnance.

V případě, že zemědělci vlastní své stroje, mají buď uzavřené havarijní pojištění - pro stroje, které mají registrované SPZ (i zde platí povinné ručení), a pro stroje bez SPZ existuje pojištění zemědělské techniky (obdoba havarijního pojištění). Krytí je obvykle "all-risk" (tj. všechny živly, krádež, vandalismus, poškození z nedbalosti) a vzhledem k cenovému rozpětí je obvykle vyšší spoluúcast, ale zohledňuje se i opotřebení strojů.

Větší zemědělci mají obvykle zemědělské pojištění, které kryje ztráty na úrodě způsobené přírodními živly (příliš mnoho deště, mráz, příliš málo deště...) a také ztráty na hospodářských zvířatech.

Pracovní smlouvy

Hlavní pracovní poměr (PP)

- upravuje komplexně Zákoník práce, část druhá, § 30-§73a – vznik PP, náležitosti pracovní smlouvy, zkušební doba, výpovědní lhůta, ukončení PP
- dobré hlavně pro dlouhodobější spolupráci – např. na 1 rok, je možnost dvakrát prodloužit (pokaždé max. na 3 roky)
- Možnost sjednat zkušební dobu (max. 3 měsíce)
- Ukončení musí proběhnout podle zákoníku práce

Pokud je PP sjednán na krátkou dobu – pozor na zkušební dobu – ta nesmí být delší než polovina celkové sjednané doby určité

Možnost zkráceného úvazku – odvody – procentní sazby jsou stejné (výpočet z hrubé mzdy), pouze u zdravotního pojištění je rozdíl v tom, že se musí odvést vždy z minimální mzdy - toto neplatí pouze pro studenty, důchodce, osoby na rodičovské dovolené, tam se odvádí ze skutečné hrubé mzdy

Určité nevýhody

Možné dodatečné náklady – zaměstnanci vznikne nárok na dovolenou nebo náhradu mzdy ze zákonných důvodů (překážky na straně zaměstnance – návštěva lékaře, svatba, pohřeb, nemoc – placení náhrady mzdy v prvních 14 dnech nemoci.

Povinnost přidělovat práci v rozsahu stanoveném smlouvou a vstupní lékařská prohlídka

Výhody

Pro zaměstnavatele - zaměstnanec musí dodržovat pracovní dobu, plnit úkoly dané jeho pozicí a náplní práce ve smlouvě, v rozsahu dle pracovní smlouvy

Pro zaměstnance - je kryt pojištěním – sociálního i zdravotního pojištění., nemusí si toto hlídat nikde sám

Možnost návratu určité části nákladů – formou dohody o srážkách – musí být sepsána vždy písemně, podepsána oběma stranami, musí být uveden důvod srážek (např. ubytování, stravování apod.), maximální výše srážky v jednom měsíci = ½ čisté mzdy

Náklady zaměstnavatele na zaměstnance činí vždy sjednaná hrubá mzda (HM) + Sociální pojištění za zaměstnavatele ve výši 24,8% z HM + zdravotní pojištění za zaměstnavatele ve výši 9% z HM. Dále je nákladem čtvrtletní zákonné pojištění zaměstnavatele: určité promile dle činnosti zaměstnavatele z hrubé mzdy u zemědělství vesměs vždy 7 promile.

Dohody konané mimo pracovní poměr

Řeší Zákoník práce – část třetí, §74-§77. Je možné během kalendářního roku kombinovat tyto 2 druhy smluv.

Pokud překročí v daném měsíci příjem stanovené limity (11.500,- resp. 4.499,-), tak se z těchto smluv odvádí stejné odvody jako u HPP.

Výhodou je rychlé ukončení smlouvy – viz §77 Zákoníku práce (platí pro oba druhy smlouvy):

(4) Není-li sjednán způsob zrušení právního vztahu založeného dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti, je možné ho zrušit

a) dohodou smluvních stran ke sjednanému dni,

b) výpovědí danou z jakéhokoli důvodu nebo bez uvedení důvodu s patnáctidenní výpovědní dobou, která začíná dnem, v němž byla výpověď doručena druhé smluvní straně, nebo

c) okamžitým zrušením; okamžité zrušení právního vztahu založeného dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti však může být sjednáno jen pro případy, kdy je možné okamžitě zrušit pracovní poměr.

Pro zrušení právního vztahu založeného dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti se vyžaduje písemná forma, jinak se k jeho výpovědi nebo okamžitému zrušení nepřihlíží.

Dohoda o provedení práce

Vhodná forma spíše pro krátkodobější spolupráci, protože maximální možný rozsah práce je 300 hodin/rok

Výhody

- do 11.500,- hrubého/měsíčně osvobozena od odvodů sociálního a zdravotního pojištění – jak zaměstnanec (tomu se pouze strhne srážková daň 15 %), tak zaměstnavatel.
- od příjmu 11.501,- odvádí se sociální i zdravotní pojištění z celé hrubé mzdy

Nevýhody

- Zaměstnanec si musí za sebe odvádět zdravotní a sociální pojištění (pokud nemá jiný pracovní poměr, nebo podnikání).
- Rozsah pouze 300 hodin/ročně

Na tuto smlouvu je možné zaměstnat i:

- osobu registrovanou na úřadu práce – ta, pokud už nepobírá podporu v nezaměstnanosti, ale je stále registrovaná, si může přivydělat až do výše ½ minimální mzdy hrubého.
- Osobu pečující o 1 dítě do 7, nebo o 2 děti do 15 let, za kterou platí pojištění stát, nesmí překročit hranici 10.000,- /měsíčně

- Osobu na rodičovské dovolené – bez omezení

Náklady zaměstnavatele budou v případě do 11.500,- hrubého měsíčně v daném měsíci pouze těch 11.500,-

Čtvrtletně opět zaměstnavatel hradí zákonné pojištění – pokud zaměstnává pouze osobu na DPP do 10.000,- měsíčně, odvádí se 100,- (stanovené minimální čtvrtletní pojistné).

Dohoda o pracovní činnosti

Vhodné pro dlouhodobější, pravidelnější spolupráci, ale třeba s nepravidelným přidělováním práce

Max. rozsah je dle zákoníku práce: v průměru nesmí překročit polovinu týdenní pracovní doby (tzn. 20 hod./ týdně) – v průměru – v praxi se používá polovina měsíčního fondu stanovená pro plný úvazek, pokud se tato polovina překročí, není problém zbytek hodin nad dopočítat a proplatit bonusem.

Výhody

Příjem do 4.499,- je osvobozen od soc. a zdravotní pojištění, po překročení se odvádí z celé částky. U zaměstnanců, za které se jinde zdravotní pojištění neodvádí a nejsou státními pojištěnci je nutné odvádět zdravotní pojištění z minimální mzdy. Větší rozsah práce než u DPP. Je možné zaměstnat na tuto smlouvu i:

- Osobu pečující o 1 dítě do 7, nebo o 2 děti do 15 let, za kterou platí pojištění stát,
- Osobu na rodičovské dovolené – bez omezení, bez nutnosti odvádět zdravotní pojištění z minimální mzdy, ale pouze ze skutečné hrubé mzdy

Žádné dodatečné náklady ve formě dovolené, náhrad mezd, pouze za určitých okolností náhradu mzdy v pracovní neschopnosti – ale tam záleží na pravidelnosti, zda překračuje limit

4.499,- a je účasten pojištění, zda lze určit, kolik zameškal směn apod.

Získávání finančních prostředků

Klíčové pojmy v této kapitole:

- Bankovní půjčky
- Crowdfunding
- Práva na účast na zisku
- Dary
- Neziskový status
- Tiché partnerství
- Dotace

Bankovní úvěry Pokud na projekt nestačí vlastní kapitál, lze financování zajistit bankovním úvěrem.

- **Splácení dluhu** – Banka poskytuje úvěr za předem stanovených podmínek, včetně pravidelných splátek.
- **Úroky** – Klient platí bance úroky ze zbývajících jistiny úvěru. Úroková sazba je vyjádřena v procentech ročně.
- **Amortizace** – Součet splátek jistiny a úroků.
- **Doba splácení** – Kratší doba znamená vyšší měsíční splátky a naopak.
- **Platební neschopnost** – Pokud dlužník není schopen splácet, banka může požadovat realizaci zástavy.

Banka při poskytování úvěru hodnotí bonitu žadatele na základě jeho finanční historie, stability příjmů a schopnosti splácet. Dobrou bonitu lze podpořit:

- Dřívější spolehlivou platební morálkou
- Jasně daným nástupnictvím v podniku

- Efektivním řízením rizik
- Pevnými a realistickými podnikatelskými cíli

Pro udržitelnost zadlužení se doporučuje dodržet pravidlo 50/30/20, kde 50 % příjmů jde na fixní náklady, 30 % na variabilní náklady a 20 % na tvorbu kapitálu.

Mezi typy úvěrů patří:

- **Anuitní úvěr** – Fixní měsíční splátky po celou dobu trvání.
- **Degresivní úvěr** – Vyšší splátky na začátku, které se postupně snižují.

Crowdfunding Projekt je prezentován na online platformě (např. www.donio.cz), kde jednotlivci přispívají finančně a na oplátku mohou získat určité odměny. Kampaň vyžaduje kvalitní prezentaci a aktivní propagaci.

Podíly na zisku Investoři vloží kapitál do podniku a dostávají podíl na zisku buď v penězích, nebo v naturáliích (např. produkty farmy). Minimální doba investice je obvykle 24 měsíců.

Dary a neziskový status Podnik může přijímat dary, ale pouze neziskové organizace mohou vystavit potvrzení umožňující daňové odpočty. Zemědělské podniky obvykle nespádají do režimu neziskových organizací.

Tiché společenství Investoři vloží kapitál, podílejí se na zisku, ale nemají rozhodovací pravomoci a neodpovídají za ztráty podniku.

Dotace Podpory pro zemědělství jsou poskytovány prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu. Jedná se zejména o.:

- **Základní podpora příjmu** – platba na hektar, podává se pomocí tzv. Jednotné žádosti (<https://szif.gov.cz/cs/jednotna-zadost>)
- **Podpora mladých zemědělců** – určeno pro osoby do 40 let
- **Ekologické dotace** – určeny pro

Všechny programy k nalezení na webu SZIF:
<https://szif.gov.cz/cs/szp23>

TIP PRO SAMOSTUDIUM:

Cvičení na vlastní farmě

Představte si na chvíli svou vysněnou farmu: Zkuste si promyslet velikost, druhy podnikání a marketing. Nebudte příliš konkrétní a zachovejte hravost.

Pak sestavte tabulku, kolik peněz by to stálo, počínaje velkými věcmi (farma, stáj, pozemky), a ani zde nebudte příliš konkrétní.

Marketing

Prodej ze dvora Prodejna na farmě znamená prodej přímo na místě, kde se produkty vyrábějí. Malá farmářská prodejna obvykle nabízí pouze vlastní výrobky a má omezenou provozní dobu, zatímco větší prodejna může poskytovat kompletní sortiment obdobný velkému bioprodeji. Možné jsou různé kombinace těchto modelů. Pro prodej ze dvora existují specifické podmínky, viz užitečné odkazy níže.

Prodej na trzích Tradiční způsob prodeje přímo spotřebitelům. Většinou se ústačníci úrměnných trhů účastní každý týden v určitý den. Kromě pravidelných trhů existují i tematické akce (např. dožínky, ekologické festivaly), které se konají jednou ročně a mohou být vhodné pro specifické zemědělské produkty.

Bedýnkový systém Systém pravidelné rozvážky farmářských produktů předplatitelům. Nabízí se různé varianty bedýnek (např. zeleninová, ovocná, s masem) s možností individuálního přizpůsobení. Mnohé farmy provozují bedýnkový systém společně a propojují ho s online obchodem.

Internetový prodej Farma nabízí své produkty online s možností zaslání na adresu zákazníka. Nejvhodnější jsou trvanlivé produkty (med, mouka, čaje), ale i čerstvé produkty mohou být zasílány např. formou chlazených balíčků.

Prodej skrze odběratele Mezi odběratele patří mlékárny, bioprodejny, velkoobchody, restaurace a další zpracovatelé. Tento model obvykle znamená nižší cenu než přímý prodej, ale také menší marketingové náklady.

Komunitou podporované zemědělství (KPZ) KPZ není klasickou formou prodeje, ale spíše partnerstvím mezi farmou a spotřebiteli. Členové KPZ hradí předem stanovené náklady na produkci a v průběhu sezóny dostávají podíl

sklizně. Tento model poskytuje farmě stabilní příjem nezávislý na měnících se tržních podmínkách.

Farmářské automaty

Samoobslužné automaty umožňují spotřebitelům nakupovat nejrůznější produkty nezávisle na prodejní době, 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

Spolkový obchod je forma spolupráce, kdy se skupina spotřebitelů sdružuje za účelem společného nákupu produktů, zpravidla potravin. Spolkové obchody nefungují na běžné tržní bázi: jejich provoz je částečně nebo zcela hrazen z členských příspěvků. Pokud vůbec mají maloobchodní marži, putuje zpět do provozu obchodu. Tento model umožňuje členům družstva nebo spolku přístup ke kvalitním, čerstvým a ekologicky šetrným potravinám za výhodné ceny. Sdružení spotřebitelů tak nejen podporuje lokální zemědělce a malé producenty, ale také přispívá k udržitelném

TIP PRO SAMOSTUDIUM:

Cvičení na vlastní farmě

Proč jste se rozhodli pro to, co jste udělali?
Byly vyzkoušeny i jiné marketingové kanály?

Užitečné odkazy:

www.kpzinfo.cz

<https://www.lovime.bio/knihovna/farmarsky-automat-infolist-z-cyklu-z-farmy-rovnou-na-stul/>

<https://mze.gov.cz/public/portal/mze/potraviny/legislativa/prodej-ze-dvora>

Tiráž:

Autor originálu: Klaus Strüber

Editor české verze: Jan Valeška

Rok vydání: 2024

Tato publikace byla vydána v rámci projektu číslo. 2022-1-CZ01-KA220-000088767 EDEN - Education on Environment in farming podpořeného EU v rámci programu Erasmus+, a to ve vzájemné spolupráci těchto partnerů:

Netzwerk Biodynamische Bildung, Německo
netzwerk-biodynamische-bildung.de

Fundacja im. Stanisława Karłowskiego, Polsko
www.juchowo.org

Asociace místních potravinových iniciativ, o.p.s.,
Česká republika
www.asociaceampi.cz

Biodinamika LT,
Litva
www.demeter.lt

**Financováno
Evropskou unií**

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou však výhradně názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani agentura EACEA nemohou být činěny odpovědnými

Seznam všech publikací řady Bio:dynamická témata

I Úvod

1. Zemědělský organismus

II Půda

2. Základy půdoznalství

3. Biodynamický přístup ke kompostování

III Pěstování rostlin

4. Základy botaniky

5. Polní hospodaření

6. Biodynamické pěstování zeleniny

7. Pastvinářství v ekologickém zemědělství

8. Biodynamické pěstování ovoce

9. Regenerativní zemědělství

10. Biodynamické preparáty

IV Chov zvířat

11. Biodynamický chov dojníc

12. Chov prasat v ekologickém zemědělství

13. Biodynamické včelařství

V Lidé

14. Provoz ekologického podniku

15. Politika ekologického zemědělství

16. Ekologická a biodynamická kvalita půdy, rostlin a potravin

VI Vzdělávání

17. Biodynamické vzdělávání: metodika

Všechny tematické listy a doprovodná videa jsou ke stažení na:

www.farmarskaskola.cz